TEXT: VERONIKA VOLDŘICHOVÁ, ILUSTRACE: JAN SOVÁK

JAN SOVÁK

Výtvarníka Jana Sováka jsme zachytili v čilém pracovním ruchu při přípravě nových expozic. Jako zázrakem se na chvíli zastavil a poskytl nám odpovědi na naše standartní otázky do kaleidoskopu „Ilustrátorů přírody".

Jak jste s ilustrováním přírody začínal?

Než odpovím na tuto otázku, pokusím se vysvětlit (bez jakéhokoliv vědeckého fundamentu) pojem talent. Já osobně se domnívám, že talent je jakási vnitřní síla, která nutí lidi od útlého věku dělat do nekonečna něco, co by ostatní odradilo po několika

Malíř a sochař Jan Sovák se narodil v roce 1953 v Táboře, kde jeho první umělecké kroky vedl akad. malíř K. Valtl. Od mládí se zajímal o přírodu, a kromě SPŠK v Bechyni vystudoval zoologii na VŠZ v Brně. Od roku 1983 žil a tvořil v Kanadě, ilustroval přes tři stovky knih, které vyšly v 15 jazycích, byl původním ilustrátorem románu „Jurský Park" M. Crichtona, který se stal předlohou pro filmové zpracování. S Donem Lessemem, který byl vědeckým poradcem pro tento film, pak vydal řadu knih a zúčastnil se celosvětové výstavy Universal Studios, která s filmovými modely a jeho obrazy procestovala celý svět. Byl výtvarníkem řady televizních a filmových dokumentů od Discovery Channels až po National Geographic.

Pod vedením světově uznávaných paleontologů z celého světa vytvořil stovky rekonstrukcí prehistorického života. Je považován za jednoho z nejlepších paleoartistů; tj. malířů, kteří se věnují tématům z doby pravěku. Jeho díla jsou součástí výstav významných muzeí v Evropě, v Americe i v Asii. Patří k nim i rozsáhlá sbírka jeho rekonstrukcí pravěku, která za posledních 25 let vznikla v úzké spolupráci s Národním muzeem. Původně užíval klasických výtvarných technik, které však poslední dobou obohacuje digitální technologií a dosahuje tak mimořádné působivosti svého díla. Ilustroval publikace Velcí dinosauři (1994), Svět pravěku (2001), Ztracená moře uprostřed Evropy (2003), Pravěké obludárium (2009) a mnoho dalších. V letošním roce byla sbírka jeho knih vydaných v češtině obohacena o tituly Atlas fauny ČR, Encyklopedie přírody, Rok v přírodě. Je uměleckým ředitelem filmového studia Maya, uměleckým ředitelem historické společnosti Calgary Founders Society a uměleckým ředitelem nakladatelské společnosti se zaměřením na intelektuální vlastnictví v oblasti filmu a televize Troodon Production Inc. Napsal několik knih, poslední vyšla letos v létě pod titulem „Příběh života", jsou v ní obsaženy nejnovější poznatky z oblasti vývoje života na naší planetě. V současné době je Jan Sovák zpět v České republice, kde kromě publikační činnosti úzce spolupracuje s Národním muzeem v Praze na tvorbě nových expozic a je ambasadorem pro nově budovaný Geopark Barrandien, který zpřístupňuje historicky cenné lokality Brd a Plzeňska se zaměřením na výchovu nových generací k ochraně našeho přírodního bohatství.

minutách či hodinách. A tak jsou k spatření děti, které každý den dlouhé hodiny cvičí na housle či na piano, v každé volné chvilce si kreslí či se p tisící pokoušejí o jednoduchý odpíchnutý rittberger. Nepřijde jim to nudné a naopak nechtějí dělat nic jiného než právě to. No a já jsem od malička jen maloval a maloval a celá ulice pro mne sbírala čisté nepopsané papíry. A protože jich bylo málo, tak nám sousedi dávali rozbalené krabice od cukru a pytlíky od mouky, protože z vnitřních stran byly čisté a nepotištěné. A hlavně to byly kartony a na nich se dalo malovat vodovkami neboli akvarelem. Ještě jsem nechodil ani do školy a už jsem měl veliké přání jednou ilustrovat Brehmův život zvířat. Vlastnili jsme, myslím, že jich bylo deset, všechny svazky, a ty byly ilustrované německým malířem W. Kuhnertem. To byl můj vzor a již asi v sedmi letech jsem si sám udělal Brehmův život s desítkami ilustrací exotických zvířat. Pochopitelně, že jsem se s tím chlubil ve škole, sešity s ilustracemi se dostaly do rukou učitelů a na žádost školního sboru jsem byl pak doporučen do školy akademického malíře Karla Valtla, kam jsem pak od těch sedmi let docházel. Pak jsem na půdě objevil válečné časopisy Ahoj na sobotu a v něm Zdeňka Buriana. A W. Kuhnert byl ze dne na den až druhý. V osmi letech jsem dostal k Vánocům knihu prof. Augusty s ilustracemi Z. Buriana „Zavátý život“. Na jednostránkových ilustracích byly obrazy dinosaurů a mnoho z nich mělo v popisu místa nálezu uvedeno Alberta, Kanada. Vzpomínám si, jak jsem prohlásil, že do té Alberty odjedu a budu tam ty dinosaury malovat, což mého otce rozesmálo, neb za dob totalitního režimu

Obrazy z pravěku k online programu "Dino 101" University of ALberta, Canada, zaměřeném na studium paleontologie. Jen v prvním roce se programu zúčastnilo přes 60 000 studentů z celého světa.

se necestovalo ani na Slovensko, natož do zámoří. A prapodivnou shodou náhod, bez mého přičinění, jsem se skutečně ocitl ve státě Alberta a skutečně ty dinosaury maloval. Ti dinosauři mě pak katapultovali do spolupráce s předními vědci v paleontologii a dokonce mě přivedli i do Národního muzea, kam jsem rok co rok dojížděl na práci ze zahraničí. Myslím, že jsem udělal spoustu práce. Kvůli Národnímu muzeu jsem se i vrátil zpět do vlasti, a tak nějak se ten kruh asi uzavřel.

Co nejraději kreslíte, co Vás na ilustrování nejvíce baví?
Nejraději kreslím to, co jsem už dlouho nekreslil. Když musím na velkém projek-

čich žil či žije, jakým způsobem se živil a co bylo pro jeho přežití důležité, jaké byly ostatní druhy zvířat v daném ekosystému a v případě vyhynulých zvířat ty obligátní proč a jak. Proč ten živočich zahynul a jak … snažím se přijít i na některé detaily, které nemusí být zdánlivě související. Ale mohou, budeme-li chtít. Například: na fosilních pozůstatcích Cryolophosaura, dravého teropoda z jury, nalezeného v dnešní Antarktidě, se našly zuby menších dravých dinosaurů. V laboratořích pak později vyšlo najevo, že Cryolophosaurus měl ošklivé mnohočetné zlomeniny spodních končetin. Musel tedy spadnout poměrně z velké výšky, aby si způsobil taková vážná zranění. A příběh, ač krutý, byl na světě. Je zcela možné, že tento obávaný dravec se stal obětí malých dravých dinosaurů, kteří by si na něj v normální situaci pochopitelně

tu zvládnout stovky a někdy i tisíce ilustrací s jednou tématikou, pak to nejlepší je něco, co je dané tématice na hony vzdáleno. Ale zjednodušeně se dá říct, že úplně nejraději mám příběhy. Moc mě baví sedět s autory a vymýšlet si scény, kde jednotlivé postavy nejlépe vyniknou, a to či ono se ukáže ve světle, které nikdo neočekával. Pouštím se rád na pole neorané, kam předtím nikdo z výtvarníků nezabrousil. A pokoušet se o ztvárnění dané tématiky tak, jak to předtím nikdo nedělal, je dobrodružství, které miluji. Je to ovšem dost náročné, protože, jak je známo, všechno tu už bylo. Ale v oblasti zvířat, a tudíž i těch fosilních, se snažím získávat informace i v oblastech, které sice s daným živočichem souvisejí, ale někdy nejsou všeobecně známé. V jakém prostředí živo-

V současné době, až do května 2019, je otevřena výstava ilustrací a obrazů Jana Sováka v Domě Natura v Příbrami. Expozice více než 100 obrazů seznamuje diváka nejen s tvorbou pro Národní muzeum, ale také s řadou ilustrovaných knih. Zahrnuty jsou i ukázky autorovy filmové, televizní a konceptuální tvorby především z oblasti sci-fi a fantasy.

netroufli. Je dokonce možné, že byl konzumován ještě zaživa. Při rekonstrukci jsem se tohoto příběhu držel, i když jen náznakově. Mám totiž rád, když si divák dotvoří příběh podle své chuti a naturelu.

Máte nějaká ilustrátorská přání do budoucna?

Jak jsem se již zmínil, mám rád příběhy a v současné době jsem napsal několik knih, které bych rád v příštím roce vydal. Jedna kniha je o soužití člověka s různými druhy zvířat a je podložena mými vlastními zkušenostmi. Je to takové humorné vyprávění o tom, jak si nás zvířátka pomalu přetváří k obrazu svému. V sérii dalších knih jsou příběhy orientované na přírodu a na člověka žijícího v různých podmínkách i v různých historických dobách. To samo o sobě nese zajímavý náboj srovnávání a porovnávání, nicméně hlavním vodítkem tu vždy je potřebný element dobrodružství. Poslední sérii jsem napsal se svým dlouholetým přítelem Dr. Philem Curriem, uznávaným odborníkem na vývoj dinosaurů. Na základě fosilních nálezů jsme zkonstruovali příběhy, které napínavou formou líčí pouť daných živočichů během jednoho dne až k jejich zániku. Pochopitelně, že všechny tyto knihy jsou bohatě ilustrovány a mají i vzdělávací charakter. I přes všelijaké odbočky k jiným

žánrům se má ilustrátorská tvorba točí kolem přírody a celé té úžasné mnohotvárnosti, kterou z ní můžeme čerpat. Pevně doufám, že nám na mnoho generací ještě vydrží.

Děkujeme Vám za odpovědi a přejeme, ať se Vám dílo dobře daří!

www.dumnatura.cz/specialni-nabidka.html